

UCHWAŁA

Dnia 20 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący)

SSN Wojciech Jan Katner

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej "B." w W.
przeciwko Andrzejowi S.
o zapłatę,
po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym
w dniu 20 stycznia 2010 r.,
zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Apelacyjny w W.
postanowieniem z dnia 24 września 2009 r.,

„Czy w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) i nieukończonych w danej instancji po tej dacie przewodniczący zobowiązuje stronę do zapłacenia sum wyłożonych przez Skarb Państwa na pokrycie wydatków wynikłych z podejmowanych przez sąd czynności?”

podjął uchwałę:

W sprawach wszczętych i niezakończonych w danej instancji przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) sąd orzeka o wydatkach wynikłych z czynności podejmowanych w toku postępowania na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2002 r., Nr 9, poz. 88 ze zm.).

Uzasadnienie

Przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało przy rozpoznawaniu przez Sąd Apelacyjny w W. zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z dnia 12 marca 2009 r. Postanowieniem tym Sąd Okręgowy przyznał biegłemu wynagrodzenie, polecił wypłacić mu je tymczasowo ze środków Skarbu Państwa (kasy Sądu Okręgowego w W.) i wezwał pozwanego do uiszczenia brakującej zaliczki w terminie 7 dni pod rygorem ściągnięcia. Sąd Okręgowy jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazał art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r., Nr 9, poz. 88).

Pozwany zaskarżył powyższe postanowienie w części nakładającej na niego obowiązek uiszczenia brakującej zaliczki i wniósł o nieobciążanie go kosztami sporządzenia opinii. W uzasadnieniu podniósł zarzuty naruszenia art. 108, 103 i art. 130⁴ k.p.c.

Sąd Apelacyjny powziął poważne wątpliwości co do trafności stanowiska Sądu Okręgowego. Wskazał, że zgodnie z art. 149 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.; dalej: „u.k.s.c.”), w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie tej regulacji stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych. Pod rządem ustawy z 1967 r. pobieranie zaliczek na poczet wydatków normował art. 41. Obecnie jednak kwestia ta została uregulowana w art. 130⁴ k.p.c. w brzmieniu określonym w art. 126 pkt 12 u.k.s.c. Nie jest zatem jasne, czy do przepisów tych stosuje się regułę intertemporalną wyrażoną w art. 149 ust. 1 u.k.s.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnienie prawne przedstawione do rozstrzygnięcia wiąże się z wykładnią art. 149 ust. 1 u.k.s.c., zgodnie z którym, w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych. Wątpliwości Sądu Apelacyjnego wzbudziła kwestia, czy użyty w tym przepisie zwrot „przepisy o kosztach sądowych” obejmuje unormowania zawarte w art. 130⁴ k.p.c.,

dodanym z mocy art. 126 pkt 12 u.k.s.c. Odpowiedź pozytywna na tak postawione pytanie nakazywałaby przyjąć, że kwestionowane rozstrzygnięcie – zgodnie z art. 149 ust. 1 u.k.s.c. – znajduje oparcie w art. 41 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 1967 r. Uznanie zaś, że przepisy art. 130⁴ k.p.c. nie są przepisami o kosztach sądowych w rozumieniu art. 149 ust. 1 u.k.s.c., lecz mają charakter procesowy, uzasadniałoby - zgodnie z ogólną regułą prawa intertemporalnego obowiązującą na gruncie prawa procesowego, tj. zasadą natychmiastowego działania ustawy nowej - zastosowanie w sprawie art. 130⁴ k.p.c. Sąd Apelacyjny, odwołując się do stanowiska judykatury, skłonił się do drugiego z przedstawionych alternatywnie rozwiązań. Zapatrywanie to nie znajduje jednak usprawiedliwienia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego istotnie zwrócono uwagę, że ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zawiera, oprócz przepisów merytorycznych (materialnych i formalnych, ogólnych i szczególnych), także liczne przepisy zmieniające, uchylające, przejściowe i dostosowujące. Przepisy zmieniające, zawarte w tytule VI tej regulacji, dotyczą wielu ustaw, przede wszystkim zaś Kodeksu postępowania cywilnego (art. 126 u.k.s.c.). Znaczna część z nich nie wiąże się jednak bezpośrednio z materią kosztów sądowych, lecz ma charakter dostosowujący. Przykładem takich przepisów jest art. 126 pkt 1 u.k.s.c. adaptujący art. 9 k.p.c. do art. 78 u.k.s.c., albo art. 126 pkt 10 harmonizujący przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o pismach procesowych z terminologią i ogólnymi założeniami ustawy o kosztach sądowych. Charakter instrumentalny ma niewątpliwie również art. 126 pkt 19 u.k.s.c., rozbudowujący treść art. 397 § 2 k.p.c. przez określenie składu sądu właściwego do rozpoznania zażalenia od postanowień wskazanych w tym ostatnim przepisie.

Pogląd taki Sąd Najwyższy zaprezentował nie tylko w uzasadnieniu - powołanej przez Sąd Apelacyjny - uchwały z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 6/07 (OSNC 2007, nr 11, poz. 167), ale również w motywach uchwały z dnia 18 października 2007 r., III CZP 85/07 (OSNC 2008, nr 10, poz. 113). Stanowisko to należy zaaprobować.

Przepisy ustawy o kosztach sądowych z 2005 r., podobnie jak poprzedniej regulacji z 1967 r., niewątpliwie nie mają charakteru jednolitego. Poza materią

ściśle związaną z kosztami sądowymi, w ustawach tych zostały uregulowane również inne kwestie, nie pozostające w ścisłym związku z problematyką kosztów. Nie może jednak budzić wątpliwości, że zarówno art. 41 ustawy o kosztach z 1967 r., jak również art. 126 pkt 12 u.k.s.c. wprowadzający do Kodeksu postępowania cywilnego art. 130⁴ k.p.c., regulują materię dotyczącą bezpośrednio kosztów sądowych. Określają one bowiem, kto, w jakiej sytuacji i w jakim zakresie obowiązany jest do tymczasowego pokrycia kosztów sądowych, w zakresie wydatków, przez uiszczenie stosownej zaliczki. Uiszczenie zaliczki na poczet wydatków ma bezpośredni wpływ na wysokość kosztów sądowych, jako że wydatki stanowią składnik tych kosztów (art. 2 ust. 1 u.k.s.c.; poprzednio – art. 2 ustawy z 1967 r.). Trudno jest zatem zasadnie twierdzić, że art. 130⁴ k.p.c., będący odpowiednikiem art. 41 ustawy z 1967 r., nie dotyczy kosztów sądowych.

Sąd Apelacyjny trafnie zwrócił uwagę, że rozwiązania przyjęte w dodanym - z mocy art. 126 pkt 12 u.k.s.c. - art. 130⁴ k.p.c. (uzależnienie podjęcia czynności powodującej wydatki od uiszczenia zaliczki, pominięcie czynności połączonej z wydatkami w razie nieuiszczenia zaliczki) pełnią funkcję harmonizującą obowiązki stron w zakresie kosztów sądowych z zasadą kontradyktoryjności. Nie zmienia to jednak oceny, że unormowania zawarte w art. 130⁴ k.p.c., realizując ten cel, regulują bezpośrednio materię kosztów sądowych powstałych w konkretnym postępowaniu. Uznać zatem należy, że są one – mimo ulokowania ich w Kodeksie postępowania cywilnego – przepisami o kosztach sądowych w rozumieniu art. 149 ust. 1 u.k.s.c. i stosuje się do nich reguły intertemporalne wyrażone w tym przepisie.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w uchwale.

/tp/